

Uit de pastorie – week 14

Wat achter ons ligt

Afgelopen zaterdag begon ik verkouden te worden. Daar heb ik in de winter wel vaker last van, zeker als er zo'n scherpe oostenwind staat. Voor corona was ik dus niet meteen bang, maar het was wel duidelijk dat ik op deze manier geen kerkdienst mocht leiden. Broeder Scherphof was bereid de dienst over te nemen en daarbij mijn preek en liturgie te volgen. Zo kwam het tot de wonderlijke situatie dat ik zondagavond thuis naar mijn eigen preek zat te luisteren. Br. Scherphof deed het voortreffelijk, had zich de preek zo toegeëigend dat het leek alsof het zijn eigen preek was. De goede verstaander hoorde er vast wel een aantal Mensink-trekjes in en daar moet u br. Scherphof dus maar niet op afrekenen. Ik was dankbaar dat wat ik overdacht had en u als boodschap uit het Woord in deze dagen dacht te moeten doorgeven, op deze wijze toch gecommuniceerd kon worden. Tegelijk moest ik denken aan wat in de preekkunde (homiletiek) een interessant thema is, namelijk welke rol de persoon van de prediker speelt in de manier waarop je als hoorder luistert. Je kunt namelijk twee mensen exact dezelfde preek laten houden, en toch kan die heel verschillend bij je binnenkomen. Dat ligt enerzijds aan de manier waarop de beide predikers hun woorden uitspreken (snelheid van spreken, oogcontact met hoorders, of de toon innig is of afstandelijk) maar het ligt anderzijds ook aan de verhouding die je als hoorder met de prediker hebt (heb je een goede band met hem, of heb je een teleurstellende ervaring met hem opgedaan, ken je hem of niet, etc.). Dat zullen we allemaal wel herkennen.

Maar het wordt nog iets ingewikkelder als we vervolgens de vraag stellen, door welk van beide predikers de Heilige Geest méér sprak. We zijn geneigd die vraag te beantwoorden vanuit het gevoel dat we onder deze twee identieke preken hadden. In de ene preek kwam het dichterbij het hart, het gevoel – in de andere preek was het allemaal wel waar, maar... Toch bedient de Heilige Geest Zich van beide predikers. 'Hij heeft gesproken door de profeten', belijden we met Nicea. Hij sprak door alle profeten. Als er in het luisterproces iets hapert, heb ik als hoorder ook iets van zelfonderzoek nodig. Bewustwording van mijn vooringenomenheid, mijn irritatiezone, mijn gevoelens, mijn voorkeuren. Zo leer ik eerlijk te luisteren en de boodschap van God te ontvangen zonder aanzien van de persoon die het mij verkondigt. Voor mij als dominee is niets zo lastig als luisteren naar collega's. Dat ligt niet aan die collega's – dat ligt aan mijzelf. Daarom is het ook voor mijzelf goed om af en toe kerkganger te zijn, en momenteel veel diensten thuis mee te beleven. Kijk, zo zit je na zo'n dienst te mijmeren. En kom je vanzelf op wezenlijke vragen. Toch leerzaam!

Lied

Op mijn knielbank ligt de liedbundel 'Oude en nieuwe zangen', ook wel 'De bundel van Woensel Kooy' genoemd. Deze vooroorlogse liedbundel is wat vergeten geraakt, terwijl zij toch hoogstaande en inhoudsvolle liederen bevat die door tijd en strijd gestaald zijn. De liederen komen namelijk met name uit de klassieke liedschat van de kerk zoals uit de Middeleeuwen en de tijd van Luther. Een aantal liederen is ook in andere bundels wel bekend, maar wat ik zo mooi aan deze bundel vind, is de taalkundige kwaliteit van de tekst. Taal en bevinding hebben toch wel veel met elkaar te maken, denkt u niet? Regelmatig overdenk ik een lied uit deze bundel. Zoals Luthers bewerking van Psalm 130 die je niet kunt zingen op onze wijze van Psalm 130 maar op de klassieke melodie van 'Aus tiefer Not ruf' Ich zu Dir'. Ik ervaar het als een lied, voor onze tijd geschreven:

*Uit diepe nood roep ik tot U:
Heer God, verhoor mijn klagen.
O, neig uw oor en luister nu,
Wie moet ik anders vragen?*

*Maar Heer, zo Gij 't bedreven kwaad
En al ons onrecht gadeslaat,
Wie durft voor U zich wagen?*

*Bij U geldt slechts barmhartigheid,
Bij U is veel vergeven.
Ons werk is enkel ijdelheid,
Geen roem is ons gebleven.
Voor U rechtvaardig is niet één,
Wij kunnen louter en alleen
Uit uw genade leven.*

*Daarom zo wil ik ook bij God
Op geen verdienste bouwen,
Maar zonder angst mijn levenslot
Getroost aan Hem vertrouwen.
Hij heeft mij in zijn woord verklaard,
Dat Hij het hart, van schuld bezwaard,
In liefde wil aanschouwen.*

*En duurt mijn lijden gans de nacht
En ook de nieuwe morgen,
Ik twijfel niet aan 's Heren macht,
Mijn God zal voor mij zorgen.
't Moog gaan door diept' en donkerheid,
Gods kind'ren, door de Geest geleid,
Zijn in Gods trouw geborgen.*

Wat voor ons ligt

Toen de Tweede Wereldoorlog nog in volle gang was, werd er door koningin Wilhelmina en haar kabinet al intensief nagedacht over de vraag, hoe Nederland er uit zou zien als de oorlog voorbij zou zijn. En vooral op welke manier Nederland weer opgebouwd moest worden en wat er dan anders moest worden als dat het vóór de oorlog was (de verzuiling bijvoorbeeld). Zo zal Noach in de ark ook al wel hebben nagedacht over hoe het allemaal zou moeten als de zondvloed voorbij was. Noach wist niet eens hoe hij de aarde aan zou treffen op het moment dat de deur van de ark door God geopend zou worden...

Voor ons is het ook bijna onmogelijk om na te denken over de vraag hoe we als kerk en volk verder gaan als de crisis voorbij is. In de eerste plaats hópen we natuurlijk dat de crisis voorbijgaat, maar wie heeft die garantie? In de tweede plaats worden de voorspellingen almaar somberder, die over de economie als eerste. Men zegt dat we een recessie gaan beleven die minstens zo diep ingrijpt als die van 2008. Als de voorspellingen nog zo vaak veranderen, kun je je niet op een bepaald scenario richten.

Maar wel houdt me de vraag bezig: wat gaan wij straks ánders doen? Worden we wat nederiger, bescheidener, socialer, minder gejaagd en gestrest? Gaan wij en andere mensen meer leven uit de overtuiging dat er maar één troost in leven en sterven is, dat een leven zonder onze Schepper en Verlosser leeg en plat is? Gaan we de zondagen weer echt vieren als dag om op te ademen onder het Woord? Het ergste wat je kunt bedenken, is dat alles weer het oude wordt. En dat wij allemaal de oude weer worden. Hoe moeilijk het ook is, in een crisis brengt de Heilige Geest ook zegeningen

teweeg. Door een crisis ontdek je wat er nu echt toe doet, en wat niet. Bij alles wat we nu bidden, vragen we de Heere ook te doen wat Hij ons in Zijn Woord en in onze doop beloofde: dat Hij ons ook dit kwaad laat meewerken ten goede.

Wat verder voor ons ligt, is de Stille Week. In deze week plannen wij ook in gewone tijden geen vergaderingen en andere grote bijeenkomsten, maar verstillen wij bij het kruis. Er zal iedere avond in de Stille Week een overdenking via internet worden uitgezonden, waaraan ook zal worden meegewerkt door een commissie die deze week voorbereidde. Dan naderen wij hoe langer hoe meer de Goede Vrijdag. Het kruis is het dieptepunt van onze schuld, het hoogtepunt van Gods genade, en daarom ook het keerpunt van de geschiedenis. Het is het teken van hoop in een verloren wereld, toen en nu. Wat betekent het kruis voor ú? We horen Paulus zeggen: 'Maar ik zal mij volstrekt niet beroemen op iets anders dan op het kruis van onze Heere Jezus Christus, door Wie de wereld voor mij gekruisigd is, en ik voor de wereld' (Gal.6:14). We mogen wel grondig bidden en smeken dat de Heilige Geest daartoe hetzelfde in ons werkt als in deze apostel, namelijk Gods behagen 'om Zijn Zoon in ons te openbaren' (Gal. 1:15,16). Dat is toch het heerlijkste wat je je bedenken en wensen kunt: dat je ogen en je hart (nog meer) opengaan en je Hem door het geloof meer en meer gaat zien; kennis en verbondenheid te hebben aan deze heerlijke, rijke Heiland. En in Hem alles te hebben, tot het eeuwige leven toe. In Hem is de grootste crisis van ons bestaan bezworen, namelijk dat we in onszelf tot en met verloren zijn en geen schijn van kans maken om Gods oordeel te overleven. En die rijkdom – die pakt niemand u meer af. Ze is een onvervreemdbaar eigendom van allen die in Zijn Naam geloven en zij wordt als een erfenis in de hemelen voor hen bewaard. Zekerder kan het niet!

Ten slotte

Ik moet maar eens gaan eindigen. Nu ik dit schrijf, hebben we rond Else's gezondheid geen nadere uitslagen gehad. Wachten duurt lang. Veel dank voor het overweldigende meeleven met haar, Jan-Willem en ons, ook van buiten Elburg. Mede namens mijn vrouw wens ik u en jullie van harte Gods zegen toe. Want die maakt rijk!

Uw A.J.M.